

N:o 304.

Af herrar **J. W. Lundin** och friherre **O. B. A. Silfverschöld** i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående den af staten utöfvade egnahemslånerörelsen.

Det har väckt vår uppmärksamhet, att Kungl. Maj:t i propositionen n:o 143 föreslår Riksdagen att bilda en fond å kr. 400,000 att tillhandahållas styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk för utlämnande af byggnadslån åt personer, som med äganderätt eller tomträtt önska få tomter upplåtna inom visst område vid Trollhättan. Enligt bestämmelser, som af Kungl. Maj:t utfärdats den 28 juni 1907, skall låntagaren härå gälda 4 % ränta, och föreslås jämväl nu samma räntefot, på grund af riksgäldskontorets hemställan att erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som medlens anskaffande förorsakar riksgäldskontoret.

Härom är nu ej annat än godt att säga. Det gäller här kanske mestadels försäljning af tomter till statens egna arbetare, hvilka för öfrigt hade rätt till begagnande af lån ur egnahemsfonden. Men då Kungl. Maj:t föreslagit denna anordning på civilministerns föredragning, under det att man samtidigt på jordbruksministerns föredragning föreslår en fond på 5 millioner kronor årligen i 5 år att användas till egnahemsbyggande å såväl landsbyggden — såsom hittills — som å stads icke planlagda område och detta allt med en grundränta af 3,6 % och ytterligare $\frac{1}{2}$ % afdrag för låneförmedling, således cirka 3,1 % nettoränta, så förstå vi ej, hvarför åtskilnaden i räntebestämmelser skall göras just här och ej på en rättvisare punkt. Man skulle eljes med all rätt kunna fråga sig, om statens egna arbetare skola betala den högre räntan under det industriarbetare och andra, som bygga invid städerna, skola gynnas med den lägsta räntan. Man erinrar sig, hurusom exempelvis från Eskilstuna inkommit låneansökningar på 600,000 kronor.

Att egnahemsfonden likaledes med tanke på att bibehålla och i viss mån gynna befolkningen på den rama landsbygden och motverka flykten från landet, är uppenbart. Otålighet att se stora resultat i en fråga, som enligt sin natur måste kräva tid och någon betänksamhet — i all synnerhet då det gäller skapandet af nya jordbrukshem — och därjämte ett förbiseende af frågans rätta konsekvenser har gjort, att man nu är färdig falla undan för kraf, som framkomma, att på samma sätt och till samma låga ränta uppmuntra förstadsbyggandet invid våra landsortsstäder. Men kan detta vara rätt? Kan det vara riktigt att med direkt uppoffring från statens sida gå att premiera byggandet å marker, där talet om den s. k. oförtjänta värdestegringen måste vinna tillämpning och där man just velat skydda sig med det nya tomträttsinstitutet? Jorden närmast våra städer är ovedersägligen i stigande. Samtidigt kommer jorden å rena landsbygden att med all sannolikhet i längden nedgå i pris — undantagandes möjligen vissa provinser och andra särskildt gynnade platser.

Man kan påvisa talande exempel å landsbygdens tillbakagång: gamla välbyggda och välbelägna soldattorp stå öde, gång efter annan ser man s. k. undantagsstugor vid dylika torp rifvas ned för att i moderniserad gestalt uppföras inne i ett municipalsamhälle; sådant sker allaredan nu. Men skall man fortsätta på detta sätt, skall man med särskilda *uppoffringar* från statsverkets sida sträfva till att »affolka» landsbygden? Vi vilja ej tro detta, vi tro, att här som i andra länder — England icke minst — befolkningens kvarhållande å landet är en fråga på dagordningen, framför andra värd understöd från staten.

Vändpunkten är nu inne. Ansökningar om bostadslån uppgå redan till 45 %. Inom mycket kort tid skall man finna, att bostadslånen taga brorslotten, i all synnerhet sådana, som ligga nära stad; där blir rum för spekulation.

Skola då statsmakterna göra särskilda ansträngningar för att uppmuntra förstadsbyggandet på oreglerade områden? Så länge man ej genomfört idén med tomträtt, har man inga som helst garantier, att ej de egnahemstomter, som säljas invid städerna, inom 10—20 års förlopp ytterligare uppdelas och bebyggas i oregelbundna sammangyttringar. Det understöd, som lämnas dylik byggnadsverksamhet, finna vi ej kunna gifvas i vidare mån än så, att staten åtminstone blir betäckt för egna ränteutgifter. Detta öfverensstämmer också med regeringens eget förslag beträffande Trollhättan.

Att krafven på statens medverkan till byggande å stadsområde i framtiden skola växa i mycket hög grad, torde man redan nu kunna

företse. Vi erinra blott, att vid årets riksdag föreligger en motion, n:o 207, med yrkande, »att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om framläggande senast för nästa Riksdag af förslag till bildande af en lånefond, afsedd att genom utlämnande af lån bereda mindre bemedlade personer tillfälle att inom städernas områden förvärfva sig bostäder».

Vi tillåta oss med anledning af det nu anförda föreslå,

att Riksdagen behagade besluta, att den af Kungl. Maj:t föreslagna 5 millioners-fonden till egna hem uppdelas i 2 lika stora fonder, att användas den ena till byggande å landsbygd, den andra för byggande å stads icke planlagda område; samt

att grundräntan å den förra fonden, som hittills, beräknas efter 3,6 % och å den senare efter 4 %.

Stockholm den 24 april 1908.

W. Lundin.

O. Silfverschöld.

N:o 305.

Af herr **A. Thylander**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande af postverkets utgiftsstaten för år 1909 m. m.*

Genom propositionen n:o 168 till Riksdagen innevarande år har Kungl. Maj:t föreslagit en genomgripande omreglering af postverket i dess helhet såväl i fråga om dess organisation som äfven beträffande aflöningarna till tjänstemännen.

Såsom grund för denna proposition ligger det i det stora hela mycket goda och väl genomtänkta förslag, som utarbetats af den af Kungl.